

เอกสารหมายเลข 1

การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล (อิงหย่าเซ่งหลั่น)

หม่าฮ้วนเขียน
สุพรรณณี กาญจนันชวีติแปล

เอกสารหมายเลข 1

การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล (อังกฤษเป็นหลัก)

เอกสารชิ้นนี้แปลมาจาก Ma Huan, *Ying-Yai Sheng-Lan* "The Overall Survey of the Ocean's Shore" translated from the Chinese text, ed. By Feng Ch'eng-Chuin with introduction, notes and appendices by J.V.G. Milles, London: Cambridge University Press, 1970 โดยสุพรรณิ กาญจนวิชัย อัครคณาจารย์ประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พิมพ์ครั้งแรกใน *วารสารอักษรศาสตร์ ศิลปากร* 19 : 1-2 พ.ศ. 2539-40

หม่าฮ้วนเป็นล่ามที่ติดตามไปในการสำรวจทะเลของเจิ้งเหอ ในสมัยราชวงศ์หมิง ระหว่าง พ.ศ. 1948-1976/1405-1433 ดังเป็นที่ทราบกันดีว่าในสมัยดังกล่าว จีนได้แผ่แสนยานุภาพของตนลงมายังทะเลจีนตอนใต้ เข้ามาในน่านน้ำของอุษาคเนย์ เดินทางต่อไปสำรวจมหาสมุทรอินเดีย ไปจนถึงตะวันออกกลาง และชายฝั่งอัฟริกา ทั้งนี้โดยมีนายพลเรือมหาขันทีเจิ้งเหอเป็นผู้บัญชาการ การสำรวจดังกล่าวมีทั้งหมด 7 ครั้ง และแสนยานุภาพของเรือครั้งนั้นของจีนก็มีเรือใหญ่น้อยถึงระหว่าง 50 ถึง 100 ลำ มีกองกำลังในเรือถึงบางครั้งเกือบ 3 หมื่นก็มี ดังนั้น จึงถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ทางด้านสมุทรนาวาที่สำคัญที่สุดครั้งหนึ่งของโลก ถึงกับมีนักเขียนบางท่านเชื่อว่าเจิ้งเหอไปไกลถึงขนาดว่าในปี พ.ศ. 1964/1421 "ค้นพบทวีปอเมริกา" ก่อนโคลัมบัสก็มี

เจิ้งเหอ ได้กลายเป็น "ตำนาน" เป็นที่เคารพบูชากันในอุษาคเนย์ในนามของ "ข้าบอง" ทั้งในไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย และเรื่องราวของท่านก็ได้รับการบันทึกไว้โดยหม่าฮ้วน อย่างไรก็ตาม หม่าฮ้วนหาได้ร่วมไปในการสมุทรยাত্রาครั้งนั้น ครบทั้ง 7 หนไม่ ท่านได้ร่วมไปในการเดินทางครั้งที่ 1 ที่ 4 และที่ 7 และบันทึกครั้งนี้ของท่านก็ทำให้เราเห็นสภาพภูมิศาสตร์ บ้านเรือน ผู้คนที่กองเรือจีนได้แวะไปเยือน ซึ่งมีทั้งในลักษณะที่เป็นมิตรและเป็นศัตรูขึ้นอยู่กับเวลาและสถานที่ที่กองเรือจีนได้แวะเข้าไป ในการแปลครั้งนี้เน้นเฉพาะส่วนที่เป็นมละกาและสยามประเทศ

ในปี 2548/2005 ถือได้ว่าเป็นการครบรอบ 600 ปีของการเดินทางสำรวจทางทะเลของเจิ้งเหอ หรือข้าบอง รัฐบาลจีนกับองค์กร "จีนโพ้นทะเล" ได้จัดการเฉลิมฉลองเป็นพิเศษ มีทั้งการสัมมนา การศึกษาค้นคว้าตีพิมพ์หนังสือและบทความเกี่ยวกับเจิ้งเหอ มีการบูรณะบ้านเกิดของท่านที่นอกเมืองคุนหมิง รัฐบาลจีนต้องการให้ภาพของเจิ้งเหอเป็นตัวแทนของนโยบายทางการทูตจีนในบรรยากาศของการเปิดประเทศ และการเป็นผู้นำมหาอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ในครั้งนี้ รัฐบาลและนักวิชาการจีนต้องการให้วงการระหว่างประเทศมองนโยบายของจีนว่าเต็มไปด้วยมิตรภาพ หากได้ใช้กำลังข่มขู่หรือยึดดินแดนต่างๆ เป็น "อาณานิคม" แบบฝรั่งตะวันตกไม่ อย่างไรก็ตามประเด็นนี้ก็เป็นที่ถกเถียงกันในวงวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งว่าแสนยานุภาพ จำนวนเรือ และขนาดของกองทัพบกที่เกือบ 3 หมื่นคนนั้น จะเป็นเรื่องของทูตสันถวไมตรีแต่อย่างเดียวหรือไม่

การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล (อิงหยาเชิงหลั่น)*

หน้าขึ้น...เรียน
สุพรรณิ กาญจนันต์จิตติ **...แปล

คำนำ

เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ทางซีกโลกตะวันออกครั้งสำคัญเมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริเวณชายฝั่งทะเลจีนใต้ซึ่งเป็นที่ตั้งของอาณาจักร นครเมืองใหญ่น้อยของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนที่ชาติตะวันตกจะเข้ามาเกี่ยวข้องนั้น คือการเคลื่อนไหวกองทัพและการทหารของจีนอันแสดงออกถึงพลังอำนาจและแสนยานุภาพเชิงปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม เหตุการณ์ครั้งนั้นส่งผลกระทบต่อโลกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นก็คือเมื่อจีนต้องการครอบครองอำนาจเหนือดินแดนแถบนี้ทั้งหมด บรรดาอาณาจักร นคร เมืองต่างๆ ในบริเวณนี้ต่างก็ต้องจำนน และต้องยอมรับความเป็น "มหาอำนาจแห่งเอเชีย" ของจีนโดยทั่วหน้ากัน

การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล เป็นปฏิบัติการตามนโยบายของจีนในสมัยราชวงศ์หมิง จีนได้บริหารพลังอำนาจขยายอิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและด้านจิตวิทยาอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ก็เพื่อหยั่งเชิงดูท่าทีของอาณาจักรนครเมืองเล็กๆ ในบริเวณนี้ว่ายังอยู่ "ในโอวาท" หรือยังต้องการอยู่ "ภายใต้บารมี" ของจีนอยู่หรือไม่ มิฉะนั้นแล้วจีนก็จะจัดการ "ปราม" ทันที

จากการสำรวจดินแดนโพ้นทะเลซึ่งนำโดยนายพล เจิ้งเหอ (เจิ้งเหอ) ผู้ทำหน้าที่เป็นทั้งจอมทัพเรือและหัวหน้าปฏิบัติการระหว่าง ค.ศ. 1405 - 1421 รวมปฏิบัติการทั้งหมด 7 ครั้งในช่วงเวลาดังกล่าว ผลที่เกิดขึ้นก็คือมีการเคลื่อนไหวกองทัพประวัติศาสตร์การเมืองหลายพื้นที่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สิ่งที่เป็นผลสำคัญที่จะกล่าวโดยเฉพาะในที่นี้ก็คือเกิดจุดหมายเหตุ บันทึกเรื่องราวจาก

ประสบการณ์โดยตรงของผู้ติดตามไปกับขบวนเรือนี้หลายคน "หม่าฮ้วน" เป็นผู้ที่ได้ร่วมติดตามไปกับขบวนเรือของนายพลเจ็งโหหลายครั้งแม้จะไม่ครบ 7 ครั้งก็ตาม ด้วยความสามารถเฉพาะตนจากการสังเกต ศึกษาและติดตามเรื่องราวในสิ่งที่เขาได้พบได้เห็นและรับรู้ ตลอดจนการเป็นคนช่างจดจำและทำหน้าที่บันทึกอย่างเคร่งครัดในสิ่งต่างๆ ที่เขาได้พบผ่าน ผลงานเล่าเรื่องของเขากลายเป็นหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรระดับปฐมภูมิรุ่นเก่าแก่สำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างดี

"การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล" (อิงหย่าเซ็งหลั่น) ของหม่าฮ้วนมีหลายหัวเรื่อง เขาแบ่งหัวเรื่องออกเป็นประเทศๆ ไป แต่ละหัวเรื่องแต่ละประเทศที่เขาได้ "แวะเยี่ยม" จะเต็มไปด้วยรายละเอียดในสิ่งที่เห็นว่าเป็นของแปลกตามสายตาและความเข้าใจของเขาเอง ในหัวเรื่องประเทศนครจันหรืออาณาจักรจัมปาได้ลงพิมพ์เป็นภาคภาษาไทยแล้ว (ดูรายละเอียดในวารสารอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (2533) หน้า 25 - 40) สำหรับดินแดนอื่นที่หม่าฮ้วนได้แวะพักได้แก่ประเทศ "เสียนหลอ" หมายถึงประเทศไทยซึ่งในสมัยของหม่าฮ้วนตรงกับสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น อีกประเทศที่เขาเล่าไว้คือประเทศมาเลเซีย ในสมัยของหม่าฮ้วน มาเลเซียยังคงมีสภาพเป็นอย่างไร? ผู้แปลเห็นว่าทั้ง 2 ประเทศ นี้ควรนำมาเผยแพร่ในภาคภาษาไทย เพราะมีสาระที่น่านำรู้และสืบค้น ในหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเทศมาเลเซียนั้นเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษา กำเนิด การเติบโตของอาณาจักรมะละกาตลอดจนได้เรียนรู้ว่าจีนสนับสนุนมะละกาแค่ไหนประการใด สัมพันธภาพระหว่างอาณาจักรพื้นเมืองด้วยกันเองเป็นอย่างไรฐานะและลักษณะความสัมพันธ์ของจีนที่มีต่อบรรดาอาณาจักรเล็กๆ น้อยๆ บริเวณนี้แท้จริงเป็นอย่างไรนั้น ผู้อ่านจะวินิจฉัยได้ไม่ยากจากคำบอกเล่าของหม่าฮ้วน ซึ่งนับเป็นหลักฐานชั้นต้นฉบับหนึ่งที่ยืนยันตรงกับหลักฐานฉบับอื่นๆ ผู้อ่านจะได้ภาพว่า จีนได้ปฏิบัติต่อบรรดาอาณาจักรของโลกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในฐานะที่ "เหนือกว่า" ด้วยประการทั้งปวง เมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างอาณาจักรพื้นเมืองด้วยกัน จีนมักจะได้รับการฟ้องร้องและจะปฏิบัติติดต่อประเทศเล็กๆ เหล่านี้แบบ "ผู้ใหญ่" ดังจะเห็นบทบาทของจีนกับคู่กรณีพิพาท

ระหว่างอยุธยากับมะละกาเมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 ว่า จีนได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับอยู่มากตามข้อความที่หน้าฮ้วนเล่าไว้

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ หน้าฮ้วนมักเล่าเรื่องที่หนักไปในทาง ภูมิทัศน์ ความเป็นอยู่ของผู้คน ที่อยู่อาศัย ประเพณีต่างๆ ตั้งแต่ระดับสามัญชน จนถึงสถาบัน "กษัตริย์" ของดินแดนต่างๆ เขาจะบอกเล่าอย่างละเอียดละออ ยิ่งขึ้นไปอีกในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ หน้าฮ้วนให้ความสนใจในพืชพันธุ์ธัญญาหาร สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง ป่าไม้ สมุนไพร แร่ธาตุ แม้แต่ผลไม้เมืองร้อนต่างๆ ที่เขาเห็นว่าแปลก สิ่งนี้อาจเป็นไปตามเจตนาของจีนที่ต้องการสำรวจและแสวงหาของมีค่าที่จีนต้องการได้จากโพ้นทะเลด้วย

หน้าฮ้วนใช้ถ้อยคำสั้นๆ ถึงกระนั้นถ้อยคำบางตอนหรือเกือบทั้งหมด กลับจุดประกายไฟแห่งการวิพากษ์ การถกเถียงอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง ได้จากคำอธิบายความในเชิงอรรถซึ่งมาจากการถกเถียง ตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเป็นจริงเพียบพร้อมด้วยหลักฐานอื่นๆ ที่นำมาอ้างอิงซึ่งก็ย่อมมีทั้งสนับสนุนและคัดค้านคำอธิบายในเชิงอรรถจึงเป็นตอนสำคัญอีกตอนหนึ่ง สำหรับผู้อ่านจะพลิกผ่านไปไม่ได้เป็นอันขาด เพราะคำอธิบายมีทั้งการตรวจสอบและข้อสมมุติฐานที่เป็นเสมือนผู้ชี้แนะทางปัญญาให้แก่ผู้อ่านทุกระดับ แม้แต่ตัวท่านผู้อ่านเองก็สามารถร่วมการวิพากษ์วิจารณ์ถ้อยคำของหน้าฮ้วนว่าถูกต้องแค่ไหนได้เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดีข้อเขียนของหน้าฮ้วนฉบับนี้ (จากการสำรวจดินแดนโพ้นทะเลครั้งที่ 6 ระหว่าง ค.ศ. 1421-1422) เป็นสิ่งท้าทายภูมิปัญญาของผู้อ่านเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นปฐมภูมิซึ่งย่อมทรงคุณค่าอยู่ในตัวแล้วและยังเป็นตัวแทนของยุคสมัยที่ย้อนสู่อดีตกาลอันยาวนานในเกณฑ์อายุเกือบถึง 600 ปีมาแล้ว ผู้อ่านไม่ว่าอยู่ในยุคสมัยใดย่อมได้รับรสสัมผัสกับบรรยากาศของโลกเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อเกือบ 6 ศตวรรษที่ผ่านมา หรือแม้แต่ตัวท่านผู้อ่านเองก็อาจจะรู้สึกในขณะที่อ่านเหมือนกับได้ไป "นั่งสนทนา" กับ หน้าฮ้วนซึ่งตัวท่านผู้อ่านย่อมต้องมีความเห็นทั้งที่สอดคล้องและโต้แย้งกับเขาเป็นธรรมดา ไม่ต่างกับนักวิชาการคนอื่น ๆ ที่เขาได้กระทำมาแล้ว หรือไม่เช่นนั้น ก็คงพบว่าอย่างน้อยงานเขียนของเขาต้องการเล่า "เรื่องจริง" และเขาก็เป็น

ผู้เอาจริงเอาจังกับรายละเอียดต่างๆ ของทุกสถานที่ที่ผ่านแคว่ วิธีเล่าเรื่องราวของเขา จึงมิได้ตั้งใจแต่งแต้มให้เป็นเรื่อง "พาฝัน" อย่างแน่นอน

บันทึก "การเดินทางสำรวจดินแดนโพ้นทะเล" (อิงฮยาเซ็งหลัน - Ying-Yai Sheng-Lan) ของหม่าฮ้วน ย่อมแฝงไว้ซึ่งพลังอดีตในตัวอักษรทุกบรรทัด ซึ่งผู้อ่านสามารถขุดค้นและแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาฉบับนี้ได้ทุกสมัย สืบทอดติดต่อกันมาจากรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่และต่อๆ ไปอย่างไม่มีวันรู้จบ

ผู้แปล

* ต้นฉบับที่ใช้ในการแปลเป็นภาษาไทยนี้คือ Ma Huan, Ying-Yai Sheng-Lan "The Overall Survey of the Ocean's Shores", Translated from the Chinese text, edited by Feng Ch'eng-Chen with introduction, notes and appendices by J.V.G. Milles. London : Cambridge, U.P. 1970

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประเทศเสียน หลอ (Hsien Lo) (สยาม, ประเทศไทย) (Siam, Thailand)

เดินทางจากประเทศนครจ้าน¹ ไปทางตะวันตกเฉียงใต้² 7 วัน และ 7 คืน ด้วยลมดี ๆ แล้วเรือก็จะมาถึงปากน้ำ New Strait Tower³ เข้าไปทอดสมอเรือแล้วท่านก็จะถึงเมืองหลวง

ประเทศนี้มีขอบเขตโดยรอบหนึ่งพันลี้ ภูเขาภายนอกสูงชันและขรุขระ แผ่นดินภายในชุ่มชื้นและเป็นปลักตม ผิวดินแห้งเป็นส่วนน้อยที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก⁴ ภูมิอากาศหลากหลาย-บางที่ก็หนาว, บางที่ก็ร้อน

วังที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดิน ค่อนข้างหรูหรา วิจิตรบรรจง และสะอาด⁵

บ้านเรือนราษฎรสร้างเป็นแบบชั้นๆ, ช้างบน (ส่วนของบ้าน) ไม่ได้วางโครงให้เชื่อมต่อกัน (เพื่อทำเป็นพื้น) แต่ใช้ไม้จากต้นหมากมาผูกติดกันเป็นท่อนๆ คล้ายๆ กับท่อนไผ่ (ท่อนไม้เหล่านี้) นำมาวางเรียงให้ชิดกันแล้วผูกด้วยหวายอย่างแน่นหนา บน (นอกชานนี้) พวกเขาปูเสื่อที่ทำด้วยหวายและเสื่อที่ทำด้วยไม้ไผ่ บนเสื่อเหล่านี้เขาทั้งหลายใช้เป็นที่พักทุกอย่างทั้ง นั่ง นอน กิน และพักผ่อน⁶

ฉลองพระองค์ของพระเจ้าแผ่นดิน พระองค์ทรงผ้าสีขาวยาวพันรอบพระเศียร ส่วนบน (พระวรกาย) มิได้ทรงฉลองพระองค์ (และ) รอบส่วนล่าง พระองค์ทรงฉลองพระองค์ด้วยผ้าไหมปักพร้อมด้วยผ้าคาดเอวเป็นผ้าไหมทอลวดลายยกดอกโปร่งบางเมื่อเวลาเสด็จออก พระองค์ทรงพระศรธารหรือมีเจนนั่นก็จะเสด็จประทับบนเสลี่ยงพระที่นั่ง มีมหาดเล็กคอยกางฉัตรทองคำทำจากใบเจียวจาง⁷ งดงามมาก พระเจ้าแผ่นดินทรงเป็นเชื้อชาติสัวหรือ (So-Li)⁸ พระองค์หนึ่งและเป็นผู้มีพระราชศรัทธาอย่างมั่นคงในพระพุทธศาสนา⁹

ในประเทศนี้ ประชาชนที่บวชเป็นพระภิกษุหรือนางชีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น กิจวัตรของพระภิกษุและนางชีคล้ายกันกับที่ปฏิบัติในมณฑลประเทศ (จีนถือว่า

ประเทศจีนเป็นศูนย์กลางของโลก ผู้แปล) นักบวชเหล่านี้ จะอาศัยอยู่ตาม "สำนักชี" และ "วัด" บำเพ็ญการอดอาหารและปลงอาบัติ¹⁰

เป็นธรรมเนียมของพวกเราที่ว่ากิจกรรมทั้งปวงฝ่ายภรรยาจัดการทั้งพระเจ้าแผ่นดินของประเทศและสามัญชน ถ้าหากมีเรื่องที่ต้องการความคิดและความสุขุมรอบคอบ การลงโทษสถานเบาและหนัก ธุรกิจการค้าขายทั้งหมดใหญ่และเล็ก เขาทั้งหลายติดตามการตัดสินใจของฝ่ายภรรยา (เพราะ) ความสามารถทางจิต พวกภรรยามีสูงกว่าพวกผู้ชายอย่างแน่นอน

ถ้าหญิงแต่งงานแล้ว ไปใกล้ชิดสนิทสนมกับคนใดในพวกเราจากมณฑลประเทศ เขาจะนำสุราอาหารมาเลี้ยงดูและดื่มกัน นั่งและนอนด้วยกันข้างสามีนั่งสงบเสียบที่เดียวโดยไม่มีข้อแม้จริงๆ เขาพูด "ภรรยาของข้าฯ สบายชายจากมณฑลประเทศจะได้รับความปิติยินดีกับตัวเธอ"¹¹

พวกผู้ชายเกล้าผมเป็นมวย แล้วใช้ผ้าคาดผมสีขาวพันรอบศีรษะ (และ) พวกเขาสวมเสื้อคลุมยาว ส่วนพวกผู้หญิงก็เกล้าผมเป็นมวยเช่นกัน และใส่เสื้อคลุมยาว¹²

เมื่อผู้ชายอายุเข้าปีที่ 20 เขาจะเปิดหนังรอบๆ องคชาติด้วยมีดแหลม เรียวคล้ายใบหอม แล้วฝังลูกปัดตะกั่ว 1 โหลใต้หนัง (แล้ว) ปิดแผลและทาด้วยยาสมุนไพร รอจนกว่าแผลหายสนิทดีแล้ว ก็ออกข้างนอก ลองเดิน (ลูกปัด) ดูคล้ายกับพวงอ้งุ่น

มีชั้นของคนที่จัดการงานผ่าตัดนี้ พวกเขาเชี่ยวชาญการสอดใส่และฝังลูกปัดเหล่านี้ให้กับประชาชน (และ) ทำกันเป็นอาชีพ

ถ้าเป็นพระเจ้าแผ่นดินของประเทศหรือหัวหน้าใหญ่ หรือผู้มั่งคั่งแล้ว (ผู้จะทำผ่าตัด) ใช้ทองคำทำเป็นลูกปัดกลวงข้างในภายในใส่เมล็ดทรายเข้าไปแทนแล้วนำไปฝัง (ในอวัยวะเพศชาย) (เมื่อชายนั้น) ออกเดินมันจะทำให้เกิดเสียงดังอย่างเสียงกระดิ่ง และสิ่งนี้เห็นกันว่างาม ผู้ชายที่ไม่ได้ฝังลูกปัดเป็นชนชั้นต่ำ¹³ นี่เป็นสิ่งที่น่าประหลาดที่สุด

เมื่อชายและหญิงแต่งงาน ครั้งแรกพวกเขาก็จะนิมนต์พระสงฆ์ให้ทำหน้าที่เป็นเพื่อนส่งตัวเจ้าบ่าวไปยังบ้านครอบครัวฝ่ายหญิง และแล้วเขาก็จะนำพระสงฆ์ เอาเลือดพรหมจารีจากหญิงสาวนำไปเจิมบนหน้าผากของ

ฝ่ายชาย (พิธีนี้) เรียกว่า พิธีหลี ซี (Li Shih)¹⁴ หลังจากนั้นพิธีแต่งงานก็ถือว่าสำเร็จสมบูรณ์ 3 วันต่อมา พวกเขาก็นิมนต์พระและเชิญญาติพี่น้องเพื่อนฝูงมาพร้อมทั้งต้นหมากรากไม้ที่แบกมาและลำเรือที่ตกแต่งประดับประดา เขาทั้งหลายต่างพากันแห่แหนสามิภรรยาพาไปยังบ้านครอบครัวของฝ่ายชายซึ่งที่นั่น ได้ตระเตรียมสุรบรรเลงดนตรีและรับรองเลี้ยงดูญาติพี่น้องและมิตรสหาย¹⁵

ส่วนพิธีทำศพนั้น เมื่อเวลาที่ผู้มั่งคั่งและมีหน้ามีตาถึงแก่กรรม เขาเอาปรอทเหลวบนท้อง (ของศพ) และฝัง เมื่อคนชั้นยากจนกว่าตายลงเขาก็แบกศพไปให้สัตว์ป่าที่ริมฝั่งทะเล วาง (ศพ) ลงบนริมหาด หลังจากนั้นผู้งกสีทองซึ่งตัวใหญ่เท่าๆ กับห่าน—มากกว่า 30 หรือ 40 ตัว,—บินมาเป็นฝูงบนท้องฟ้าแล้วมันต่างก็โฉบลงมาทั้งนี้เนื่องจากซากศพกลิ่นกินจนหมดแล้วก็บินกลับญาติพี่น้องของครอบครัว (คนตาย) ร้องให้กับกระดูกที่เหลือแล้วก็ทิ้งกระดูกลงน้ำกลับบ้านเรียกว่า 'ฝังศพโดยให้แร้งกากิน (bird burial) พวกเขายังได้นิมนต์พระมาทำพิธีสวดมนต์บูชาพุทธคุณด้วย และเป็นอันหมดพิธี¹⁶ เมื่อท่านเดินทางมากกว่า 200 ลี¹⁷ ในทางตะวันตกเฉียงใต้จากเมืองหลวง, มีเมืองตลาดค้า เรียกว่า "น้ำบน" (Upper Water)¹⁸ และที่นั่นท่านจะผ่านเข้าไปถึงยูนนาน (Yunnan) (มณฑล) โดยทางเข้าด้านหลังชุมชนสถานที่นี้ มีครอบครัวชาวต่างชาติ (ชาวพื้นเมือง-ผู้แปล) อยู่ 500 หรือ 600 ครอบครัว มีสินค้าต่างประเทศ (สินค้าพื้นเมือง-ผู้แปล) มากมายหลายชนิดขาย ที่นี้มีหินสีแดง มา-ซู-เกอน-ตี้ (jma-ssu-k'en-ti)¹⁹ ขายเป็นจำนวนมาก หินนี้ค่าด้อยกว่าหินแดงยากู (ya-ku) [และ] ความสดใสของมันคล้ายๆ กับผลทับทิม เมื่อเรือบรรทุกสินค้าของมณฑลประเทศมาถึงเมืองเสียน-หลอ²⁰ [คนของเรา] ก็จะลงเรือเล็กๆ ไปค้าขายที่ "น้ำบน" ด้วย

ประเทศนี้ผลิตเครื่องกำยาน²¹ หลัว-โห-ซู (Lo-ho su incense)²² ไม้ลัดไม้หอมชนิดหนึ่ง (sinking incense)²³ ไม้กุหลาบลูกกะวาน²⁴ เมล็ดกะเบา²⁵ เลือดมังกร (dragon's blood)²⁶ ไม้หวายที่เป็นปุ่ม²⁷ (Liana nodes) ไม้ฝาง "ยอดตึก" (flower tin)²⁸ (คงเป็นตึกชนิด-ผู้แปล) งาช้างและอื่นๆ ไม้ฝางมีมากเหลือเฟือเท่าๆ กับ ไม้ทำฟัน และมีสีสนที่เหนือกว่าผลิตผลของประเทศอื่นๆ

สัตว์แปลกๆ ได้แก่ ช้างเผือก สิงโตเผือก²⁹ แมวขาวและหนูเผือก มีผักมากมายหลายชนิด เช่นเดียวกับที่มีในเมืองนครจัน ส่วนเหล่านั้นมีเหล่าข้าว และเหล่ามะพร้าว ทั้งข้าวและมะพร้าวเอามากล้นเป็นเหล่า [และ] ราคาถูกมาก โคแพะ สัตว์ปีก เป็ด และสัตว์เลี้ยงอื่นๆ สิ่งเหล่านี้มีทั้งหมดที่พวกเขา มี ภาษาของประเทศนี้มีบางสิ่งบางอย่างคล้ายๆ กับภาษาของชาวบ้านนอกซึ่งออกเสียงทางท้องถิ่นในกวางตุ้ง³⁰ ประเพณีของประชาชนมักอึกกะทักและล่วงสิทธิกัน พวกเขาชอบปฏิบัติกรตอสูกันทางน้ำ, [และ] พระเจ้าแผ่นดินของพวกเขาส่งทหารของพระองค์ไปปราบปรามประเทศเพื่อนบ้านไว้ได้อ่านาจออยู่เป็นประจำ³¹

ในการค้าพวกเขาใช้เบี้ย³² เป็นเงินตราแลกเปลี่ยน, โดยสัญญาตกลงกัน, เหรียญทองคำ, เหรียญเงิน และเหรียญทองแดง ก็ใช้ได้ทั้งหมด แต่เหรียญทองแดงของราชวงศ์ที่สืบต่อมาของมณฑลประเทศไม่ใช้กัน³³

พระเจ้าแผ่นดินส่งหัวหน้าให้เป็นผู้นำไม้ฝาง ไม้ลัด และสิ่งของที่มีค่าไปถวายเป็นเครื่องบรรณาการยังมณฑลประเทศโดยสม่ำเสมอ³⁴

เชิงอรรถ

- 1 จัมปา, เวียดนามตอนกลาง มีเมืองท่าเรือสำคัญคือ Qui Nhon.
- 2 เส้นทางที่บอกนี้ทำให้คนอ่านเข้าใจผิดได้อย่างที่สุด เพราะการเดินทางเรือ, เรือเดินทะเลจีนจะเล่นไปทางใต้ แล้วไปทางตะวันตกเฉียงใต้ แล้วตะวันตกเฉียงเหนือ แล้วจึงจะไปทางเหนือ
- 3 ['Hsin ment'ai' (Giles, nos. 4574; 7751, 10,577); และของ 'Wang ta-yuan และ Kung Chen และ 'Lung men Wu' (Giles, nos, 7479; 7751, 12, 7371 เรียกว่า 'บ้านประตูมังกร' (Dragon Gate House)] ตามเส้นทางการเดินทางเรือ ปากน้ำที่ว่านี้ คือ "แม่น้ำเม่ากลอง" ประมาณ 38 ไมล์ ทางตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา.
- 4 แม้จะได้รับกานสนับสนุนโดย กงจิน (Kung Chen) หม่า ฮ้วน (Ma Huan) ก็ยังผิดเกือบทั้งหมดอย่างแน่นอน ในทางตรงข้าม 'Fei Hsin' กล่าวว่า ฟ่งนาอุดมสมบูรณ์ น้ำท่วมประจำปีทำให้เขตตอนกลางเป็นที่ราบที่อุดม และประเทศไทยสามารถเลี้ยงดูปากท้องประชาชนได้พอเพียง และส่งข้าวไปขายปีหนึ่งๆ มากกว่าล้านตัน ดู Wickizer, p. 251 ; Blanchard, pp. 304, 307, 375.
- 5 เมื่อหลวลงขนนั้นคือ กรุงศรีอยุธยา ประมาณ 35 ไมล์ ทางเหนือของกรุงเทพฯ ปัจจุบันบนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา สมเด็จพระรามาธิบดี 1 ทรงสร้างพระราชวังหลวง เมื่อปี 1350 เป็นบริเวณกว้างใหญ่ในสิ่งปรักหักพัง ในเวลาของหม่าฮ้วน พระเจ้าแผ่นดินผู้ปกครองประเทศได้แก่ สมเด็จพระอินทราชา (1508-24) และพระบรมราชาที่ 2 (1424-48) ดู Hall, p. 886.

- 6 บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของราษฎร ดู W.A. Graham, "Siam" L London, 1924) และ Vol 1, p. 155 Vol II, p. 191 ; Blanchard, pp. 368-9.
- 7 ภาษจาม = 5 กะจัน ภาษมลายูและชวา = 5 กะจิง เลือที่ไม้เปียกน้ำ
ต (Kajan) ต (Kajang)
ทำด้วยไม้สนชนิดหนึ่ง
- 8 หม่าฮ้วน คงทฤษฎีตั้งแต่เพียงว่า พระเจ้าแผ่นดินเป็นเชื้อสายอินเดีย.
- 9 Shih, พยางค์แรกของพระนาม "คากยมนี่" หมายถึง พระพุทธเจ้า ชาวไทยรับเอาศาสนา ศิลป-วิทยาการ และการเขียนดั้งเดิมจากอินเดีย (H.G.O. Wales, 'Ancient Siamese Government and Administration' (London, 1934), p. 29) ; สำหรับเรื่องราวโดยสังเขปของอิทธิพลทางศาสนาของอินเดียต่อประเทศไทย ดู ผู้เขียนเดียวกันนี้เรื่อง Siamese State Ceremonies (London, 1931), p. 19; Hinayana (Theravada).
พระพุทธศาสนาเป็นที่ยอมรับให้เป็นศาสนาประจำชาติตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 และวางรากฐานมั่นคงในราวปลายศตวรรษที่ 14 (Wales, Government, p. 238; Blanchard, p. 90). เรื่องศาสนาของคนไทย ดู Blanchard, pp. 11 - 13, chapter 5, pp. 87 - 118.
- 10 แม้แต่ปัจจุบัน ผู้ชายไทยทุกคนต้องบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์อย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ ดู Wales, 'Ceremonies', p. 25 : Blanchard, pp. 12, 402.
- 11 หมิงซี (Ming shih) ใช้ภาษาอย่างเดียวกันนี้เกือบทั้งหมด p. 7916, แถว 1), บรรณาธิการหลายท่านต้องได้อ่านจากต้นฉบับของหม่าฮ้วนมาแล้ว แต่ไม่ได้อ่าน 'rifaciment' ของ Chang Sheng (Duyvendak, Ma Huan, p. 39, n. 1).
- 12 ดูเหมือนว่าในสมัยของหม่าฮ้วน คนไทยที่เขาได้สังเกต ไม่ได้มุ่งผ้าโจงกระเบน หรือนุ่งผ้าถุงอย่างปัจจุบัน เรื่องการแต่งกายของคนไทย ดู Blanchard. P. 368 ส่วนการกล่าวชมยวนั้นได้รับการยืนยันอีก โดย Kung Chen, Fei Hsin (Rockhill, Part II p. 104), และ Huang Sheng-tseng (ch. 2. f.2); ในทางตรงข้าม Blanchard (p. 372) กล่าวว่า ผู้หญิงไทยมักจะตัดผมของเธอให้สั้นมากอยู่เสมอ แต่บางที่เขาพูดถึงในเวลาเร็วว่า นึ่งมากกว่า.
- 13 หม่าฮ้วน ให้เรื่องราวในรายละเอียดของประเพณีที่ผิดธรรมดาในก๊กหนึ่งมากที่สุด แต่หวางจัทหยวน (Wang Ta-Yung) และเฟยฮซิน (Fei Hsin) ไม่ได้กล่าวอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ในประเทศไทย, ก่งจิน (Khung Chen) ให้คำอธิบายที่ยังไม่เพียงพอว่า เพศชายทั้งหมดจะเป็นคนชั้นสูงหรือชั้นต่ำใช้ลูกปัดทองคำหรือเงินฝังเข้าไปในอวัยวะเพศ เป็นเครื่องประดับอย่างหนึ่ง Huang Sheng-tsing (ch. 2; f.2) ให้ข้อสังเกตที่ไม่สู้จะเข้าใจเพียงว่า "เมื่อผู้ตั้งสูงอายุ 20 ปี เขาใช้ทรายสำหรับสอด" ธรรมเนียมนี้มีบันทึกของนักเขียนชาวยุโรปหลายคน เช่น Conti อ้างถึงการปรากฏประเพณีในกรุง Ava Barbora, Garcia de Resende, Camoens, Linschoten และ Mandelslo ในพะโค และข้อสังเกตของ Pigafetta ในชวา (แทนพะโคที่กล่าวผิดไป) และของ Galvoa ในประเทศไทย ดู M.L. Dames, The Book of Duarte Barbasa, vo 11 (London, 1921), p. 154; Cortesac, "The Suma Oriental of Tome Pires", Vol. 1 pp. 102, 104; Penzer, "The Travels of Marco Polo", p. 260.
- 14 สำหรับประเพณีนี้ในประเทศไทยและเขมร ดู Duyvendak's note (Duyvendak, Ma Huan, p. 46) ก่งจิน (Kung Chen) กล่าวว่า ทั้งเจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะถูกเจิมหน้าผาก เขาเห็นว่าประเพณีที่นำขบขันมาก เรื่องนี้ได้นำมาอภิปรายถกเถียงกัน ในที่สุด โดย H. Iwai, "The Buddhist Priest and the Ceremony of attaining Womanhood during the Yuan Dynasty"; และ

"Memoirs" of the Research Department of the Toyo Bunko, no VII (1935), pp. 105-61.

Li Shih (Giles, no. 6885;9905) หมายถึง "ธุรกิจที่เป็นกำไร" ; Iwai พิจารณาด้านค้า และการใช้ถ้อยคำในบริบท เขาสรุปว่าพิธีเรียกว่า หลีซี (Li Shih) เพราะประโยคนี้ได้นำมาใช้ ในโอกาสการแต่งงานในจีนได้ (Iwai, pp. 137-42)

- 15 ในปัจจุบัน ไม่มีพิธีทางศาสนาตามกระบวนการอย่างเช่นที่ได้กล่าวไว้ข้างบน (ผู้แปล) รายละเอียด ดู Wales 'Ceremonies', p. 48 และ Blanchard, p. 423.
- 16 Phillips อ้างถึง ประเพณีการอุทิศเนื้อคนตายให้แก่แรงกา (G. Phillips, : the Seaports of India and Ceylon, Journal of the China Branch of the Royal Asiatic Society, Vol. XXI (1886) , p. 36 n.) ตามปกติการทำศพในปัจจุบัน พุทธศาสนิกชนทั้งหมดจะประกอบ พิธีฌาปนกิจศพ ดู Blanchard pp. 437-8.
- 17 ประมาณ 67 ไมล์.
- 18 ช่างสูย (Shang Shui) (Giles, nos. 9729; 10) 128, ถ้ากระยะทางของหมาฮ้วนอย่างคร่าวๆ แล้ว สถานที่ดังกล่าวต้องเป็นเมืองลพบุรี ประมาณ 27 ไมล์เหนืออยุธยา -Pilliot คิดว่าหมาฮ้วน ขึ้นไปตามลำน้ำไปถึง "Upper Water" (Pilliot, 'Voyages' p. 384).
- 19 Giles, nos 7576; 10,266; 5979, 10, 978, เป็นคำที่ไม่ได้อธิบาย ซึ่ง Pelliot สันนิษฐานว่ามาจาก คำภาษาเปอร์เซียว่า 'mazgandi' (Pilliot, "Voyages", p. 384) เป็นหินมีสีผสมกันหลายสี, ไม่มีแสงแวววาว ซุดจากเหมืองประเภทเดียวกันกับ "หินยา-คูแดง คือ ยาคูอารเมีย ยาคูเปอร์เซีย, หินทิม และแร่ corundum (T'ao, Tsung-i, cho-keng lu, 'Records [swritten] while the plough reste (Chiang Yin, 1366) ch. 7, f. 5 v; Bretschneides, vol. 1, p. 174).
- 20 ประเทศไทย.
- 21 ไม้หอม, ของหอมชนิดต่างๆ
- 22 ไม้หอมจากลพบุรี, คำ Lo ho (Giles, nos. 7291 ; 3932 คือ ละโว, ลา-โว หรือ ลาโห คือ ลพบุรีในปัจจุบัน ดู Hirth and Rockhill, p. 56, no 10; Pelliot 'Voyage' , p. 385.
- 23 ไม้หอมชนิดหนึ่ง ที่เรียกว่า "the true eagle-wood" (Pelliot, 'Voyages' , p.386).
- 24 ดู Wheatley, 'Commodities', pp. 87-8.
- 25 มีการค้นพบน้ำมันมะเขือเทศที่กลั่นจากเมล็ดมะเขือเทศไปรักษาโรคเกลื้อนได้ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 (Reischauer, and Fairbank, p. 212).
- 26 Pelliot คิดว่า หมาฮ้วน คงอ้างถึง เลือดมังกรเทียม ตามข้อเขียนของ Schafer ซึ่งติดตามด้วย Wheatley ว่า "เลือดมังกร" คงเป็นน้ำมันหนึ่ยาว สีแดงกลั่นจากไม้ทุกหลาย อย่างไว้ก็ตาม หมาฮ้วน อาจคาดพิงถึง ยางสนชนิดอื่นที่ใช้กันซึ่งเรียกกันว่า "เลือดมังกร" ก็ได้ ดู Pelliot, 'Voyages' , pp. 386-9; Schafer, "Rosewood" pp.134-5; Wheatley, 'Commodities', เรื่อง 'Dragon's blood', pp. 109-11.
- 27 Pilliot เข้าใจว่าหมาฮ้วนอาจตั้งใจอ้างถึง เลือดมังกรเทียมซึ่งทำมาจากเมล็ดพืชประเภท the Liana Calamus draco. (Pelliot, 'Voyages', p. 388.
- 28 ไม่ได้อธิบาย Rockhill (Part II, p. 117, n. 1) แนะนำอาจหมายถึงดินุกในรูปแบบหนึ่งใช้สำหรับการค้าขายโดยเฉพาะ.
- 29 ถ้าหมาฮ้วนหมายถึง สิงโตจริงฯ มันต้องนำเข้ามาจากที่อื่น แต่คงจะเหมือนม้า Polo ซึ่งอาจหมายถึง "เสือ" ก็ได้.

- 30 ภาษาไทยมีลักษณะพิเศษหลายประการคล้ายกับภาษาจีน ทางรากศัพท์จัดเข้าอยู่ในสาขาภาษาจีน-ไทย อยู่ในตระกูล Sino-Tibetan , อย่างไรก็ดี 'การเขียน' เป็นแนวเดียวกับภาษามอญ หรือเขมรซึ่งมีรากเหง้าจากอักษรอินเดีย (Blanchard; pp. 75, 77).
- 31 ในสมัยก่อนสุด เป็นสมัยที่พวกคนไทยขยายตัวมาทางใต้จากจีนตอนใต้ คนไทยเผือกกำลังเข้าด้วยกันแล้วทำสงคราม (Wales, Government, p. 135) ผู้ปกครองคนไทยพยายามผนวกรัฐเพื่อนบ้านต่างๆ เข้าไว้เป็นรัฐในอารักขาและเคลื่อนย้ายผู้คนของรัฐนั้นเข้ามาเป็นทาสรับใช้, (Blanchard; p. 232) ไม่มีหน่วยรัฐนาก็เป็นพิเศษ, แต่เรือรบหลายลำถูกบรรจุคนทั้งพลเรือน และทหาร ทำหน้าที่เป็นพลรบ (Wales, Government, p. 142) ภายหลังสร้างฐานะของประเทศไทยแล้ว พวกคนไทยก็รบชนะแหลมมลายู อย่างน้อยที่สุดก็แผ่อำนาจไปได้ไกลถึงเมืองนคร (Ligor) เมื่อราว 1294 (Hall, H. Story, p. 1631); รบชนะเมือง Pasai ประมาณต้นศตวรรษที่ 14 (Brown, p. 45), และได้ครอบครองเมืองสิงคโปร์ (Tumasik) ก่อน 1389 (Sir Winstedt, 'A History of Malaya' (Singapore, 1962), p. 46. เรื่อง "การสงครามของไทยในสมัยโบราณ" ดู Wales, 'Warfare' , pp. 115-90.
- 32 ตอนหลัง หม่าฮ้วน กล่าวว่า 'เบีย' ถูกนำเข้าจากเกาะมัลดีฟ (Maldive Islands).
- 33 เรื่องการใช้ 'เบีย' (เป็นที่ถกเถียงกันมาก ต่างก็มีความเห็นไปหลายอย่าง ชัดแย้งกันบ้าง และสอดคล้องกันบ้าง - ผู้แปล) ในขณะที่ Ming Shih (p. 7916, ตอน 2) บันทึกว่า ผู้คนพลเมืองใช้ 'เบีย' และไม่ได้อ้างถึงเรื่อง เงินตรา.
- 34 จนถึงศตวรรษที่ 19 ที่จีนถือว่าไทยเป็นรัฐในอารักขาของจีน, นักเขียนสมัยใหม่บางคน (Schrieke, Spinks) ยอมรับแนวคิดนี้แต่ผู้อื่น (Wood, Wales) ปฏิเสธว่าประเทศไทยเคยยอมรับความเมือทานจของจีนเหนือไทย; เป็นกุศโลบายของกษัตริย์ไทยที่ส่งบรรณาการไปยังประเทศจีนเป็นเวลาหลายศตวรรษและยอมให้จีนถือว่าไทยเป็นรัฐบรรณาการอย่างเป็นทางการ ในเวลาที่คนไทยถือว่า บรรณาการเป็นเพียงของขวัญที่มอบให้แก่กันและกันอย่างเป็นอิสระและแสดงความมีใจกว้าง (Blanchard, p. 230).

ประเทศมานลาเจีย' (Man-la-chia) มะละกา Malacca

จากประเทศนครจัน² ไปทางทิศใต้ และหลังจากเดินทาง 8 วัน ด้วยคลื่นลมดี เรือก็มาถึงช่องแคบ หลง หยา³ (Lung ya) หลังจากเข้าช่องแคบแล้ว ท่านเดินทางไปทางทิศตะวันตก⁴ และท่านก็จะถึง [สถานที่นี้] ภายใน 2 วัน

แต่ก่อนสถานที่นี้ไม่ได้วางแบบแผนให้เป็น 'ประเทศ' เพราะทะเล [บริเวณนี้] เรียกชื่อกันว่า "เกาะทั้งห้า" ไม่มีพระเจ้าแผ่นดินของประเทศปกครองโดยเพียงหัวหน้าคนเดียวเท่านั้นแผ่นดินนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ตกเป็นเขตในอำนาจทางกฎหมายของประเทศเสียน-หลอ (Hsian-Lo)⁵ ต้องส่งส่วยบรรณาการประจำปีเป็นเงิน 40 เหลียง (Liang)⁶ ถ้าไม่ [ส่ง] ไปประเทศเสียน-หลอ จะส่งทหารเข้าโจมตี⁷

ในปีที่ 7 ของสมัยหย่งหลอ (Yung-Lo)⁸ [ในรอบปีนั้น]

จักรพรรดิ จี โจ้ว (Chi-Ch'ou) มีพระราชโองการให้อัครราชทูต ชั้นที่ใหญ่ เจิ้งโฮ (Cheng Ho) และคนอื่นๆ นำประกาศิตของจักรพรรดิ พร้อมด้วยตราเงิน 2 ตรา หมวก 1 ใบ เข็มขัดและเสื้อคลุมพระราชทานแก่หัวหน้า, [เจิ้งโฮ] ได้ปักป้ายหินและยา [สถานที่นี้] ให้ เป็น 'นคร' หนึ่ง ภายหลังจากต่อมาเรียกกันว่า ประเทศ มานลาเจีย (The country of Man-la-chia)⁹ หลังจากนั้นเป็นต้นมาประเทศเสียน หลอกก็ไม่กล้ารุกราน¹⁰ หัวหน้า, หลังจากได้รับพระราชทานความชอบโปรดตั้งให้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน¹¹ แล้วก็ได้นำ มเหสี ไอรอส¹² ไปยังราชสำนัก ณ เมืองหลวง¹³ เพื่อแสดงคารวะและถวายเครื่องบรรณาการเป็นผลิตผลของท้องถิ่น ทางราชสำนักก็ได้มอบเรือเดินทะเลให้ลำหนึ่งเพื่อกลับคืนสู่ประเทศและปกป้องดินแดนของพระองค์

ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศเป็นทะเลใหญ่ ทางตะวันตกเฉียงเหนือฝั่งทะเลเชื่อมติดต่อกับเทือกเขา¹⁴ ทั้งหมดเป็นดินทรายและดินเค็ม

ลมฟ้าอากาศร้อนตอนกลางวัน หนาวตอนกลางคืน พุงนาไม่อุดมสมบูรณ์
พืชพันธุ์ไม่พอ ประชาชนทำการเพาะปลูกน้อย¹⁵

มีแม่น้ำใหญ่สายหนึ่ง ไหลผ่านหน้าวังที่ประทับออกสู่ทะเล¹⁶ เหนือลำน้ำ
พระเจ้าแผ่นดินโปรดให้สร้างสะพานไม้ บนสะพานมีแผงลอยมากกว่า 20 แห่ง
การค้าขายทั้งหมดและสินค้าทุกชนิดเกิดขึ้นบน [สะพาน] นี้¹⁷

พระเจ้าแผ่นดินและประชาชนของประเทศนี้ นับถือศาสนาอิสลาม มีการถือศีลอด ปลูกอาบติ และสวดมนต์¹⁸

ฉลองพระองค์ของพระเจ้าแผ่นดิน : ทรงใช้ผ้าต่างประเทศ (ผ้าพื้นเมือง-
ผู้แปล) สีขาวเนื้อดี พันรอบพระเศียร บนพระวรกาย ฉลองพระองค์ด้วยเสื้อ
คลุมทำด้วยผ้าเนื้องามสีน้ำเงินเป็นแบบคล้ายเสื้อคลุมของพระ [และ] ฉลอง
พระบาทด้วยรองเท้านั่งเมื่อเวลาเสด็จออกจะทรงประทับในเสลี่ยงคานหาม

ผู้ชายของประเทศนี้โปกศิระษะด้วยผ้าสีเหลือง พวกผู้หญิงเกล้าผมเป็น
มวยไว้หลังศีรษะ ผิวกายดำเงิอง¹⁹ ส่วนล่างพันกายด้วยผ้าสีขาว²⁰ ส่วน
บนสวมเสื้อกักตัวสั้นทำด้วยผ้าสี

ชนบประเพณีของพวกเขาบริสุทธิและเรียบง่าย ที่อยู่อาศัยสร้างเป็นชั้น
เขาไม่ทำพื่นกันสาด แต่จุดที่สูงประมาณ 4 จือ (chih)²¹ [จากพื่น] จะเอาต้น
มะพร้าวที่ผ่าเป็นท่อนๆ มาวางลงบนช่องที่ว่าง แล้วผูกมัดให้แน่นด้วยหวาย
เหมือนกับ [ท่า] คอกแพะ [ไม้ท่อน] ถูกจุดวางเรียงกันอย่างเป็นระเบียบ พร้อม
เตียงซึ่งใช้เป็นที่นอน บนเตียงนี้พวกเขานั่งขัดสมาธิ [และ] ใช้เป็นที่ดื่ม นอน
ทำอาหาร เสร็จสรรพที่นั่น²²

ผู้ชายส่วนมากออกหาปลาเลี้ยงชีพเขาใช้เรือขุดซึ่งทำจากลำต้นไม้ต้น
เดี่ยวกลางทะเลเพื่อหาปลา

ดินแดนแห่งนี้ ผลิตสิ่งทีเรียกว่าเครื่องกำยานสีเหลือง²³, ไม้มะเกลือ,
'Ta-ma-erh'²⁴ และดีบุกเนื้อดี 'Ta ma erh' มีกำเนิดจากยางเหนียวของต้นไม้
มันไหลลงดิน [และ] เมื่อขุดขึ้นมา มันจะเหมือนยางสน หรือน้ำมันยาง

เมื่อท่านจุดไฟ มันจะลุกโผลง พวกชาวต่างชาติทั้งหมด (คนพื้นเมือง-
ผู้แปล) ใช้วัสดุนี้จุดไฟให้สว่างเป็นตะเกียง เมื่อเวลาพวกเขาต่อเรือต่าง
ประเทศแล้วเสร็จ (เรือพื้นเมือง-ผู้แปล) พวกเขาจะเอาวัสดุนี้มาละลายและ

ละเลงทาตามรอยต่อเพื่อไม่ให้น้ำเข้าซึ่งก็ได้ผลดีมาก ประชาชนมากมายในดินแดนนั้นต่างก็พากันเก็บวัสดุที่วางนี้ส่งไปขายยังประเทศอื่น ชนิดที่เรียกว่า 'Ta-ma-erh' ซึ่งสไล กระจ่างและดีคล้ายกับแท่งอัมพันทองนั้น ให้ชื่อว่า ซุน ตู ลู่ ลู่ (Sun-tu-lu-ssu)²⁵ ชาวต่างประเทศ (ชาวพื้นเมือง-ผู้แปล) จะเอาไปทำเป็นของเบ็ดเตล็ดส่งไปขาย 'อัมพันน้ำ' ในปัจจุบันนี้คือ วัสดุนี้

ดินบุกเนื้อดี มีตามบริเวณแร่ตามหุบเขา²⁶ พระเจ้าแผ่นดินโปรดให้พวกหัวหน้าคอยควบคุมดูแล ผู้คนบริวารถูกส่งออกไปล้างหา [สินแร่] ในตะแกรงและร่อนเพื่อคัดเอาแร่ออกจากสิ่งอื่นๆ [ดินบุก] จะถูกโยนเข้าไปในแบบพิมพ์ที่มีรูปร่างเป็นหน่วยตวงวัด (tou-measure)²⁷ -- เพื่อทำเป็นตัวพิมพ์เล็กๆ นำส่งให้แก่ข้าราชการ ตัวพิมพ์แต่ละอันหนัก 1 จิ้น (chin) 8 เหลียง (Liang) บางทีก็หนัก 1 จิ้น 4 เหลียง²⁸ ตามตาชั่งวัดที่ใช้เป็นทางการของพวกเรา (ตาชั่งจีนมีลูกตุ้ม-ผู้แปล)

ตัวพิมพ์ทุกๆ 10 ตัว มัดรวมกันเป็นห่อเล็กๆ 1 ห่อ [และ]

ตัวพิมพ์ 40 ตัว มัดเป็นห่อใหญ่ 1 ห่อ ในธุรกิจการค้า พวกเขานำดินบุกนี้ไปใช้เป็นเงินตรา

การพูดของผู้คนในประเทศนี้ การเขียนของพวกเขา และพิธีแต่งงาน²⁹ มีบางสิ่งเช่นเดียวกับที่ เจา-วา (chao-wa)

ตามป่าดงบนภูเขา มีต้นไม้ชนิดหนึ่งชื่อตัน ชา-กู (Sha-ku)³⁰ คนตามชนบทเอาเปลือกของมันมาทำเหมือนอย่างที่เราเอารากถั่วมาทำกันในมณฑลประเทศ พวกเขาเอาไปบดและทำให้เปียก หลังจากบีบกรองอยู่ตัวดีแล้วผลของมันจะรวมตัวเป็นก้อนๆ ขนาดเท่าเมล็ดถั่ว แล้วไปตากแดดให้แห้งนำไปขาย เรียกว่า ข้าวสาคุ (Sha-ku rice) ใช้รับประทานแทนข้าวได้

บนเกาะในทะเลตามชายฝั่ง ที่นั่น มีพืชน้ำขึ้นอยู่มากมายหลายชนิด เรียกว่า ไบเจีย จาง (chia-chang leaves)³¹ ไบยาว—เหมือนเมล็ดดาบ หรือแฝก—และคล้ายๆ กับต้นไผ่ขม ซึ่งมีเปลือกหนาและมีธรรมชาติที่ยืดหยุ่น [พืชชนิดนี้] ออกผลคล้ายลูกลิ้นจี่ มีลักษณะและใหญ่เท่าไข่เป็ดไข่ไก่ คนเอาผลไม้ชนิดนี้ไปทำเป็นเหล้าหมัก เรียกว่า เหล้า เจียว-จาง³² (chino-cheng wine) เวลาดื่ม ทำให้คนเมาได้

ชาวชนบทเอาใบไม้เหล่านี้มาถักสานเข้าด้วยกันกับไม้ [ทำเป็น] ที่รองนั่งอย่างดี [ผืนเสื่อ] กว้าง 2 จี้ (ch'ih) เท่านั้น และยาวกว่า 1 จาง (chang)³³ นำไปขายเป็นเสื่อ ผลไม้มีหลายชนิดเช่น อ้อย กัลย ขนุน และลิ้นจี่ป่า จำพวกผัก : หัวหอม ขิง กระเทียม มัสตาร์ด น้ำเต้า และแตงโม ทั้งหมดนี้ที่พวกเขามีโค และไก่ เป็ด แม้ว่าจะมีสัตว์เหล่านี้แต่ก็ไม่มากนัก ราคาแพงมาก กระบือตัวหนึ่งราคามากกว่า 1 จิ้น (chin)³⁴ ของแร่เงิน ลาและม้าไม่มีเลย

ในน้ำที่ขายฝั่งทะเล มีจระเข้ (iguana - dragona)³⁵ ซึ่งทำอันตรายคนอยู่เสมอ จระเข้เหล่านี้ตัวยาว 3 หรือ 4 จี้ (ch'ih)³⁶ มี 4 ตีน ตามตัวเป็นลายตะปุ่มตะป่ำ บนหลังเป็นเดือยแหลมเรียงเป็นแถว มันมีหัวเป็นมังกรและไม่มีฟัน [และ] เมื่อมันประจันหน้าคน มันจะกัดคนทันที ตามแถบภูเขาที่มีเสือด่า³⁷ ตัวเล็กกว่าเสื่อเหลืองในมณฑลประเทศ ขนดำ [แต่] มีลายมีดๆ ด้วย บางทีก็พบเสื่อเหลืองด้วย ในเมืองมีเสื่อที่กลายเป็นคน³⁸ เข้ามาตามตลาด และเดินปนเปไปกับคน ภายหลังคนรู้ มันจะถูกจับและถูกฆ่าตาย การเป็นผีกระสือที่มีอยู่ในประเทศนครจ้านก็ยังคงมีอยู่ในสถานที่นี้ด้วย³⁹

เมื่อเวลา⁴⁰ ที่เรือสินค้าของมณฑลประเทศมาถึงที่นี่ ก็จะปกริ้วล้อมทันที เหมือนกำแพงเมือง และตั้งหอสูงสำหรับวางกลองที่ 4 ประตุ ตอนกลางคืนมีตำรวจถือระฆังออกตระเวนตรวจ ช้างในทำรั้วกันอีกชั้นหนึ่งเหมือนกำแพงเมืองเล็กๆ [ซึ่งภายใน] สร้างโรงเก็บสินค้า โกดังเก็บของ [และ] เงินทั้งหมดตลอดจนเสบียงกรังทั้งหลายเก็บรักษาไว้ในนั้น บรรดาเรือที่ไปยังประเทศต่างๆ มาแล้ว⁴¹ ต่างก็กลับมายังสถานที่นี้ และมาชุมนุมกันอยู่ที่นี่อีก เรือเหล่านี้ขนส่งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามา และขนส่งสินค้าบรรทุกใส่เรือ [แล้ว] หยุดรอนกว่าลมใต้พัด ในทศวรรษกลางของเดือนที่ 5 เรือเหล่านี้ก็พากันออกทะเลเดินทางกลับ⁴²

ยิ่งไปกว่านั้นพระเจ้าแผ่นดิน⁴³ ของประเทศนี้โปรดให้คิดผลิตผลท้องถิ่นต่างๆ พร้อมกับทรงนำเอามหาเสี โอรส และบรรดา "หัวหน้า" ราชกิจของพระองค์ลงเรือติดตามไปกับขบวนเรือสินค้า⁴⁴ [และ] พระองค์เข้าเฝ้าถวายเครื่องราชบรรณาการยังราชสำนักของเรา⁴⁵

เชิงอรรถ

- 1 Giles, nos. 7622, 6653, 1144, มะละกา เมืองท่าเรือบนฝั่งตะวันตกของแหลมมลายู ในสมัยของหม่าฮ้วนยั้งไม่มีความสำคัญทางการเมือง แต่ความสำคัญที่ขึ้นอย่างรวดเร็วในฐานะเป็นเมืองรวมสินค้านี้ระหว่างประเทศซึ่งที่นั่นในเส้นทางทางการค้าที่สำคัญของโลก ระหว่างเมืองเวนิซและหมู่เกาะโมลุกกะอยู่ที่จุดหนึ่งตามแผนที่ สำหรับมะละกา ดู Hsiang ta, Kung chen, pp. 14-17, Fei Hsien, Chi, pp. 19-21, (Rockhill, part II, pp. 117-18); pp. 14-17; Fei Hsien, Chi, pp. 19-21, (Rockhill, part II, pp. 117-18); Ming Shih, p. 7918, row 1 (Groeneveldt, pp. 248-854). Wheatlay, 'Kheronese', pp. 306-20, Winstedt, 'History', pp. 44-50; Meilink-Roeloz, pp. 27-35; Coedes, 'Etals', pp. 441-3), Hall, 'History', pp. 190-8.
- 2 จัมปา เวียดนามตอนกลาง.
- 3 Giles, nos. 7479, 12, 797, 7751, ช่องแคบ หลง-ทยา ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของสิงคโปร์ (คงเป็นช่องแคบมะละกา - ผู้แปล).
- 4 เส้นทางที่ถูกตัดคือทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ.
- 5 ประเทศไทย
- 6 40 เหลียง (Liang) เท่ากับ 47.96 ออนส์ มีข้อเขียนตรงกัน 3 ฉบับว่า เท่ากับ 40 เหลียง แต่ Chang shen กล่าวว่า '5000 Liang' ซึ่งต่างกันมาก ดู Pelliot. 'Voyages', p. 381.
- 7 ประเทศไทยยังคงเข้าควบคุมชายฝั่งทะเลฝั่งตะวันออกของแหลมมลายูลงไปถึงสิงคโปร์ (เก่า) และเป็นศัตรูเก่าแก่ของมะละกา
- 8 คือปี 1409, ทั้งของ Shih-lu และ Ming Shih กำหนดเวลาว่าเป็นปี 1408 ซึ่งเป็นที่ยอมรับของ Pelliot, แต่ Duyvendak ชี้แจงไว้ว่า เวลาที่หม่าฮ้วนยั้งไว้ถูกต้อง; Pelliot, 'Voyages', pp. 285-6. และ Duyvendak, 'Dates', p. 366.
- 9 ตาม Ming Shih (p. 7918, row 1), ใน ค.ศ. 1405 จักรพรรดิโปรดตั้ง " หัวหน้า" เป็น 'พระเจ้าแผ่นดินของประเทศ' (กัว, kua) มะละกา แสดงว่า จักรพรรดิทรงยอมรับว่า 'ดินแดน' นี้เป็น 'ประเทศ' มีการจัดระเบียบทางการเมืองในระดับแน่นอนในการเดินทางครั้งที่ 3 ของเขา เจิ้ง โฮ (Cheng Ho) คงถึงมะละกาใน ค.ศ. 1410 และทำการยกฐานะ 'เมือง' ให้เป็น 'นคร'
- 10 ข้อความของ Chang Sheng (Rockhill, part II, p. 114) ว่า "หยุดขึ้นต่อ เสียเงิน หลอ แล้ว" แต่ความนี้ไม่ปรากฏในต้นฉบับเดิมของหม่าฮ้วนยั้ง หรือของ Kung Chen หรือ Fei Hsin มะละกาไม่ได้ปฏิเสธการอยู่ในอารักขาของประเทศไทยจนภายหลัง ค.ศ. 1488 (Winstedt, 'History', p. 58) และประเทศไทยยังคงเรียกร้องสิทธิความเป็นใหญ่เหนือแหลมมลายูทั้งหมด เมื่อโปรตุเกสยึดมะละกาใน 1511 และรัฐทางเหนือ 4 รัฐของมลายู คือ กัลันตัน ตรังกานู เคดาห์, ปะลิส ต่างก็ยอมรับความเป็นเจ้าประเทศราชของประเทศไทยจนกระทั่งปี 1909 (Winstedt, 'History', p. 237).
- 11 หัวหน้าผู้สร้างและเป็นเจ้าเมืองมะละกาองค์แรกใน Ming shih, เรียกพระนามของพระองค์ว่า 'Pai-li-mi-su la' นั่นคือ Pemcura "ปรัมศวร" (Parameswara) พระองค์เฉลิมพระนามท้าว Sultana Iskandaa Shah (Brown, p. 52) ราว ค.ศ. 1413.
- 12 หรืออาจจะเป็นมเหสีและพระโอรสหลายองค์ก็ได้ ในเนื้อความภาษาจีนไม่กระชับรัดกุมพอ.
- 13 เขาทั้งหลายอาจกลับมะละกาโดยทางเรือของ เจิ้งโฮ (Cheng Ho) ซึ่งถึงน่านกิงเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 1411 (Duyvendak, 'Dates', p. 361).

- 14 ในทางตรงกันข้าม ทะเลอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้และภูเขาอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือ, Kung Cheng ก็คิดเหมือนกัน, Groeneveldt (p. 243) แปล : 'ประเทศนี้อยู่บนฝั่งตะวันตกข้างมหาสมุทรบนฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูเขาสูง' การตรวจสอบข้อความของ Groeneveldt ที่ British Museum ได้เปิดเผยว่า Groeneveldt ไปเปลี่ยนข้อความของหม่าฮั่นโดยนัย โดยให้อนุโลมไม่ตามข้อเท็จจริงทางภูมิศาสตร์ (Pelliot, 'Voyages' , p. 390).
- 15 ต้องใช้เวลาหลายปีในการพัฒนาระบบชลประทานน้ำข้าว ผู้ตั้งถิ่นฐานรุ่นแรกสุดที่ชีวิตส่วนใหญ่ด้วยการรับประทานสาธู หม้อ และผลไม้ต่าง 'ข้าว' ต้องนำเข้ามาจากเมือง Pedir และ Pasai ในสุมาตรา ดู Winstedt, 'History' , pp. 48-9.
- 16 คือ แฉ่น้ำมะละกา.
- 17 สะพานมีแผงลอยขายของนี้ ถูกนำมาแสดงตามภาพวาดเก่าๆ มากหลาย ดู the Journal of the Malayan Branch of the Royal Asiatic Society, vol. XXIX (1956), pp. 162, 166. สะพานแห่งนี้เป็นที่รู้จักกันดีทางตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นที่ตั้งตูดพ่อค้า จากตะวันออกเฉียงใต้ตะวันตก ดู Winstedt, 'History' , p. 49. พ่อค้าต่างชาติอาศัยอยู่ในเมืองนี้มากมาตั้งแต่ปีแรกสุด (Wheatley, 'Kheronese' , p. 312).
- 18 Raja Tengah ผู้สืบทอดสมบัติต่อจาก Sultan Iskandar Shah เสด็จพระนามว่า "ศรีมหาราชา" (Sri Maharaja) (1424-44) Sultan Iskandar Shah ทรงรับศาสนาอิสลามประมาณ ค.ศ. 1413 ทรงเปลี่ยนศาสนาก่อนที่จะเสด็จพระนามเต็มว่า Iskandar Shah (Winstedi, 'History' , p. 49) เราพบพระนามเช่นนี้ในปี 1414 ใน Ming Shih (p. 7918, row 1 อ่านว่า mu-wa-Sa-kam-ti-erh sha สำหรับคำ Mu-kan Sa Yu-ti-erh sha ดู Pelliot, 'Encore' , p. 220, การเปลี่ยนศาสนาของประชาชนเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน เรื่องศาสนาของชาวมลายู และการคงอยู่ของลักษณะฮินดูก่อนมุสลิม ดู N. Ginsburg และ C.F. Roberts, Malaya Seattle, 1958) pp. 227-30, p. 317.
- 19 เปรียบเทียบกับชาวเอเชียอื่น เช่น ชาวจามซึ่งถูกกล่าวว่ามีผิวที่ "ดำทีเดียว"
- 20 มาตรฐานของโลรงมลายู (kain sarong) ผืนผ้ากว้างราว 42 นิ้ว ประมาณ 2 หลาโดยรอบ.
- 21 ประมาณ 49 นิ้ว.
- 22 ลักษณะพื้นฐานของบ้านมลายู สํารวจโดย R.N. Hilton, 'The Basic Malay House', Journal of the Malayan Branch of the Royal Asiatic Society, vol. XXIX (1956), pp. 134-55 ดู Ginsburg, pp. 81-2.
- 23 ไม้หอมชนิดหนึ่ง
- 24 Giles, nos. 10, 494, 7591, 3333 ; = "ชันยาเรือ" ชันยามลายู เป็นยางไหลซึมของต้นไม้จำพวกต้นยาง ดู Yule และ Bumell, เรื่อง "Dammer" , p. 294 b. วัสดุดังกล่าวนี้ยังคงมีและนำไปใช้ในทางที่หม่าฮั่นอธิบาย (Groeneveldt, p. 244, n) ดู Wheatley, 'Commodities' , pp. 92-3.
- 25 น่าจะเป็น ยาง "gum sandarac" ดู Pelliot, 'Voyages' , p. 391.
- 26 เฟยฮิน (Fei Hsin) กล่าวว่า ดินบุกได้มาจากเขาภูเขาหนึ่งในดินแดนมะละกา เปรียบเทียบกับ Rockhill, part II, p. 117 - อ่าเกอ -เรียกว่า ชู ซา (Shu-Sha) ซึ่งอ้างถึงโดย Rockhill (p. 116) นั้น เป็นสิ่งประดิษฐ์ขึ้นจากความคิดคำนึง ข้อความได้ถูกดัดแปลงโดย Rockhill ซึ่งเป็นการแปลงคำอย่างผิดๆ หม่าฮั่น (Ma Huan) บรรยายว่า ต้นไม้ (ชู) (shu) เรียก ซา (Sha) [-ku] หมายถึง ต้น 'Sago' = ต้นปาล์มสาธู.
- 27 คำ 'tou' คงหมายถึง 'peck' = ท่วยตวง 2.36 แกลลอน ตัวพิมพ์แม่เหล็กให้เป็นรูปตามหน่วยวัด

- จะต้องมีขนาดเล็กกว่ามาก.
- 28 คือ 1 ปอนด์ 15 ออนซ์ หรือบางทีก็ 1 ปอนด์ 10 ออนซ์ ตามระบบซึ่งดวงวัดแร่นั้นที่มีค่า (1 ปอนด์ อาวว์ดูปัวส์ (avoirdupoir) = 16 ออนซ์).
- 29 หม่าฮ้วน บันทึกความคล้ายคลึงในประเพณีของมุสลิมมะละกา พุทธในปาเล็มบัง และฮินดูในมัชปาหิต แต่อิสลามยังไม่ครอบงำในมะละกามากนัก แม้แต่ใน ค.ศ. 1437 ทั้งคนรวยและคนจนแทนที่จะฝังศพคนตาย ยังคงผูกติดอยู่กับประเพณีฮินดูด้วยการเอาไปเผา (Groeneveldt, P. 248) ภาษามลายูและภาษาซาวาเป็นสาขาของอังกฤษกลุ่มตระกูล Malayo Polynesian. มี 'คำ' ราว ครึ่งหนึ่งของภาษาทั้งสองนี้ที่เหมือนกัน วรรณกรรมสมัยก่อนอิสลาม (Pre-Islam) ในมะละกา ส่วนใหญ่เป็นประเภททากพย โคลง ฮินดู และนิทานชาวก่อนแก้ไขกฎหมายแต่งงานมุสลิม ชาวมะละกาประกอบพิธีแต่งงานตามแบบฮินดู ... ดู Sir R. Winstedt, 'The Malya' (London, 1950), pp. 16, 29, 45-6, 139-44.
- 30 Giles, nos. 9624 6222: ภาษามลายู 'Sagu' : น้ำมันยางสนสกัดจากลำต้นปาล์มตระกูลนี้โดยเฉพาะ (Yule & Burnell, p. 780b)
- 31 บางที Feng ควรจะทำการรศตอน, "...พืชที่เรียก เจียว-จาง, ใบของมันยาว..." "เจียวจาง" คำมลายูว่า กะจัง (Kajang) หม่าฮ้วนหมายถึงอย่างชัดเจนว่า ต้นปาล์ม คำ Kajang นั้น เป็นที่คุ้นเคยกับชาวท่าเรือคนจีนมาแล้วตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 13 (Pelliot, 'Voyages', p. 392, n 1)
- 32 ดู Yule & Burnell เรื่อง 'Nipa', p. 626a. เหล้าไม่ได้ทำจากผลไม้แต่ทำจากน้ำหล่อของยอดก้านดอก (Graeneveldt, p. 211, n.).
- 33 2 จี้ (ch'in) = 24.4 นิ้ว, 1 จาง (chang) = 10 ฟุต 2 นิ้ว.
- 34 1 จิน (ch'in) = 19.18 ออนซ์...ค่าเงินในตลาดปัจจุบัน = 8 ปอนด์ 19 ชิลลิง.
- 35 To Lung (Giles. nos II, 397; 7479)...หม่าฮ้วน อ้างถึง จระเข้ อย่างชัดเจน.
- 36 3 จี้ (ch'ih) = 36.7 นิ้ว.
- 37 หม่าฮ้วน อาจอ้างถึง 'เสือดาวสีดำ'.
- 38 ความเชื่อว่าเสือกลายเป็นคนได้ ยังคงมีอยู่ตามหมู่บ้านซันทอ (J.N. McHugh, Hantu Hantu (Singapore, 1955), p.102) หม่าฮ้วนเป็นคนเขียนรุ่นแรกสุดที่บันทึกความเชื่อเช่นนี้ในมลายา และต่อมา Eredia ในปี 1613 ก็ได้เล่าเรื่องที่นำชนหัวลูกนี้ในมะละกาอีกในปี 1560.
- 39 คำบรรยายของหม่าฮ้วนในเรื่องผีทะเลในจัมปา แสดงว่าเขาอ้างถึง the Hantu Langsuyar. บางทีก็เรียกว่า Hantu Pontianak, หรือ McHugh, pp. 79, 81.
- 40 Fan (Giles, no. 3399), คือ "ทั้งหมด" นั่นคือ "ทุกๆ ครั้ง" เป็นผลจากการพิจารณาว่า คนจีนได้ไปสร้าง 'โรงพักทหาร' ไว้ทุกๆ ครั้งของคณะเดินทางทั้ง 7 ครั้งของ Cheng Ho (Feng, pp. 25-6) ; แต่ในทางตรงข้าม แม้ว่าที่พักทหารถูกสร้างขึ้นในโอกาสเดียวซึ่งเป็นพยานให้เห็นได้ในคณะเดินทางครั้งที่ 7 เมื่อ ค.ศ. 1431-3 เมื่อเวลา Cheng Ho พักอยู่ที่มะละกา 18 วัน (Pelliot, 'Voyages' pp. 395-400, Pelliot, 'Encare', pp. 219-20) แต่ Wheatley, ถือว่าโอกาสที่สร้างคือคณะเดินทางครั้งที่ 4 ใน ค.ศ. 1413-1415 Khersonese, p. 324, n.2) Kung Chen, (Hsiang ta Kung Chen, pp. 16-17) เขียนมากขึ้นโดยกล่าวว่า คนจีนถือว่า 'ที่พักทหาร' "เป็นเขตปกครองต่างประเทศ" ของตน เรือเดินทะเลที่ไปยังจัมปา ชาว และที่อื่นๆ มาแล้วจะพากันนำสินค้ามาเก็บไว้ที่นี้ กองเรือ กอปรด้วยเรือเล็กแยกออกไปต่างหาก ยัง Hormuz และอื่นๆ และภายใน 1 สัปดาห์ ก็จะมาชุมนุมกันอีกครั้งที่มะละกา สินค้าที่เก็บไว้ขนส่งเรือและเมื่อลมดีชบวนเรือเหล่านี้ก็จะแล่นกลับไปจีน ข้อความที่เกี่ยวกับ "ที่พักทหาร" ของจีนในมะละกาสำคัญมาก ความ

เข้าใจของ Pelliot ต่อเนื้อความของหม่าฮ้วนต่างไปจาก Groeneveldt (p. 245) และ Wheatly (Kheronese, p. 324).

- 41 เรามีหลักฐานอันว่า เรือทั้งหลายจะแยกออกจากขบวนเรือใหญ่ที่มะละกา (Pelliot, 'Voyages' , pp. 396,400) Feng กล่าวว่า ที่ อาเจห์ (Feng, p. 21) เขาบอกสถานที่ตั้งผิดไปว่าเป็น อาเจห์ ในสุมาตรา.
- 42 ในปี 1433 เดือนที่ 5 เริ่มตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม, ในรอบสิบปีที่สอง เพราะฉะนั้นต้องเริ่มในวันที่ 29 พฤษภาคม ; อย่างไรก็ตาม Cheng Ho ออกจากมะละกาในวันที่ 28 พฤษภาคม ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของรอบสิบปีแรก แต่ความแตกต่างกันเพียง 1 วัน บางที่ไม่เป็นสาระสำคัญ ในพฤษภาคมลมได้เริ่มพัดทางตอนกลางของช่องแคบมะละกา และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ คาดว่าจะพัดตั้งแต่มิถุนายนถึงกันยายน.
- 43 ในปี 1433, พระเจ้าแผ่นดิน "ศรีมหาราชา" (Sri maharaya) (1424-44) พระเจ้าแผ่นดินองค์ที่ 2 ของมะละกา เป็นพระโอรสของผู้สร้างและพระเจ้าแผ่นดินองค์แรกของมะละกา.
- 44 ตาม Ming Shih (Groeneveldt, p. 250) พระเจ้าแผ่นดินมะละกาพระองค์นั้นเสด็จไม่ถึงนาน กิ่ง จนกระทั่งฤดูใบไม้ร่วง และตามที่ Cheng Ho ว่าถึงกรุงปักกิ่ง เมื่อ 22 กรกฎาคม พระเจ้าแผ่นดินมะละกาต้องเสด็จติดตามไปในเรือของพระองค์เอง (Pilliot, 'Voyages' , p.400).
- 45 ตามDuyvendak รายงานส่วนหนึ่งในของที่ถวายบรรณาการจากมะละกาว่า "แวนตา" ได้นำเข้ามาเมืองจีนครั้งแรก ในค.ศ. 1410 (Duyvendak, Hri-yan chi, pp. 7, 12).

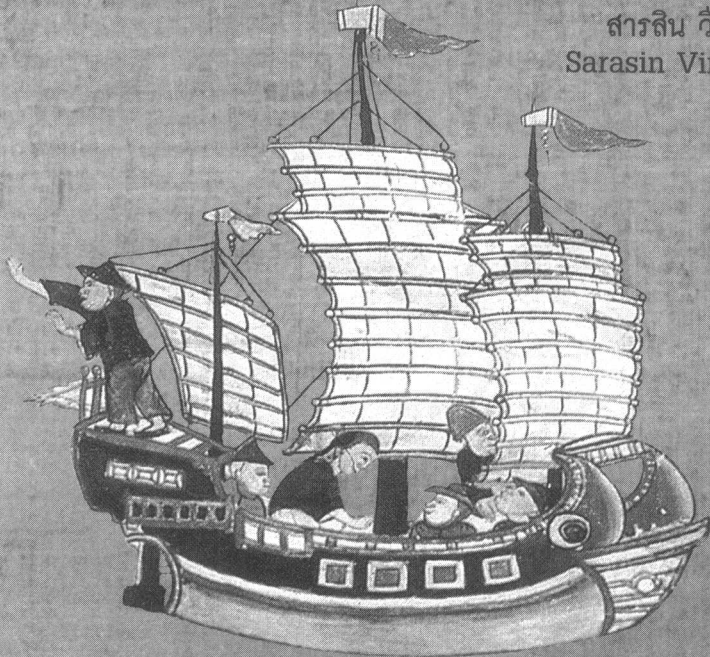

นคติ ปัญญาสมา อากาศ
แสงสว่าง เสมอด้วยปัญญา ไม่มี

Tribute and Profit: Sino-Siamese Trade 1652-1853

จิ้มก้องและกำไร: การค้าไทย-จีน 2196-2396

สารสิน วีระผล
Sarasin Virapol

บรรณาธิการ : ขาววิทย์ เกษตรศิริ และ กัญจิกา ศรีอุดม
ผู้แปล : พรรณงาม เฝ้าธรรมสาร, รัชชี่ ชันโสภา, สมาพร แลกโซ

เลขอนุญาต ที่ ต. ๒/๒๕๑๙

เลขที่คำขอ ที่ ๒/๒๕๑๙

ใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ

ตามที่
ได้ขออนุญาตจัดตั้ง
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

นายป๋วย อึ๊งภากรณ์

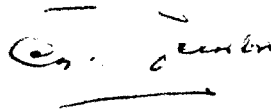
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

๑. ส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งระดับมหาวิทยาลัย และก่อนมหาวิทยาลัย
๒. เผยแพร่ตำราของมูลนิธิในหมู่ผู้สนใจวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั่วราชอาณาจักร
๓. ส่งเสริมการเรียบเรียงงานวิจัย และตำราชั้นสูง และรวบรวมเอกสาร ทางวิชาการออกตีพิมพ์
๔. ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
๕. ไม่ทำการค้ากำไร และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

และมีที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร นั้น

กรมการศาสนาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ดำเนินการจัดตั้งได้ และขอให้ปฏิบัติตามคำสั่งและ ข้อบังคับของกรมการศาสนา โดยเคร่งครัด

อนุญาต ณ วันที่ ๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(นายวัชร เอี่ยมโชติ)
อธิบดีกรมการศาสนา

กำหนดการสัมมนาวิชาการเรื่อง
30 ปี ความสัมพันธ์ไทย - จีน
600 ปี ซำปอกง/เจิ้งเหอ กับ อู๋ยฺหยาและอุซาคเนย์
30 Years Sino - Thai Relationships
600 Years Sam Po Kong / Zheng He & Ayutthaya and Southeast Asia

วันศุกร์ที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ณ หอประชุมกองทัพเรือ
จัดโดยมูลนิธิไทยศึกษาประเทศไทย บริษัท ไทยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด
และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ภาคเช้า

- 08.00 - 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 - 09.15 น. พิธีเปิดการประชุมสัมมนา
- 09.15 - 09.45 น. ปาฐกถานำเรื่อง "30 ปีความสัมพันธ์ไทย - จีน"
- 09.45 - 10.15 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.15 - 12.00 น. "ปัจจุบันและอนาคตของความสัมพันธ์ไทย - จีน" โดย
ดร.วรศักดิ์ มหัทธโนบล คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คุณทวี จงกิจถาวร บรรณารักษ์การทูตต่างประเทศ หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น
รศ.ประทุมพร วีระเสถียร ดำเนินรายการ

12.00 - 13.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

พิธีกร : สมฤทธิ์ ลือชัย

ภาคบ่าย

- 13.30 - 14.00 น. แนะนำหนังสือชุด "30 ปีความสัมพันธ์ไทย - จีน" โดย
ดร.สารสิน วีระพล, อ. ทรงยศ แวทองษ์ และ พศ. อำนวยศักดิ์ แพชเชลิสบอนด์
- 14.00 - 14.30 น. ปาฐกถาพิเศษเรื่อง "600 ปี ซำปอกง" โดย
Dr. Geoff Wade, National University of Singapore
- 14.30 - 15.00 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 15.00 - 17.00 น. "ซำปอกง / เจิ้งเหอ จีน อู๋ยฺหยา กับอุซาคเนย์" โดย
ดร.สืบแสง พรหมบุญ
อ.วีโรจน์ ตั้งวานิชย์
Bai Chun
คุณปรีวัฒน์ จันทร์
ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ดำเนินรายการ
- 17.00 - 17.15 น. ปิดการสัมมนา โดย *ศ.เสน่ห์ จามริก* ประธานมูลนิธิโครงการตำราฯ